

ВИСНОВОК

**рецензента, доктора педагогічних наук, професора Н.В. Зінукової
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертаційної роботи Лавнікова Олега Артуровича
«Формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх
перекладачів на засадах міждисциплінарної інтеграції»,
що представлена на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 015 Професійна освіта**

Актуальність теми дисертаційної роботи О.А. Лавнікова зумовлена необхідністю удосконалення та оновлення змісту професійної підготовки майбутніх перекладачів в сучасному мінливому світі. Сьогодні стає більш важливим не стільки обсяг знань, отриманих у процесі професійної підготовки, скільки ті характеристики особистості, які дозволять бути конкурентоспроможним перекладачем з високим рівнем прагнення до особистісного розвитку, знанням етики ділового спілкування, розумінням вимог до зовнішнього вигляду, що відповідає ситуації під час здійснення професійної діяльності, бути готовим до прийняття нестандартних рішень, постійно змінюватися, розвиватися як в професійному, так і в особистісному плані. З огляду на наведене, проблема індивідуального стилю професійної діяльності перекладача, особливості його формування у процесі професійної підготовки фахівців, обрана Олегом Артуровичем Лавніковим для наукового дослідження, є актуальною, своєчасною та заслуговує на схвалення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Актуальність дисертації підтверджується також тим, що вона виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університету імені Альфреда Нобеля», проведених у межах комплексних наукових тем «Теоретичні та методичні засади моделювання

компетентнісної професійної освіти у контексті євроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0117U000784), «Теоретико-методологічні засади професійного становлення фахівця в інноваційному соціокультурному просторі» (державний реєстраційний номер 0122U200059).

Наукова новизна результатів проведених досліджень та їх наукова обґрунтованість. Дисертаційна робота Олега Артуровича Лавнікова є комплексним теоретико-практичним дослідженням, яке спрямоване на розробку педагогічних умов формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів на засадах міждисциплінарної інтеграції та має безумовну наукову новизну, яка полягає в тому, що вперше: обґрунтовано сутність поняття «індивідуальний стиль професійної діяльності перекладача» як інтегральне динамічне особистісно-професійне утворення, детерміноване комплексом інтелектуальних, мотиваційних, психічних якостей особистості фахівця, яке визначає його індивідуальну стратегію й тактику організації перекладацької діяльності (систему способів і прийомів здійснення перекладацької діяльності), забезпечуючи ефективну реалізацію професійних завдань; розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів на засадах міждисциплінарної інтеграції (організація самостійної роботи студентів через виконання міждисциплінарних завдань на основі ідей предметно-мовного інтегрованого навчання; розробка і впровадження інтегрованих форм позааудиторної роботи; залучення студентів до розробки міждисциплінарних науково-дослідницьких проектів, тематика яких відображає взаємозв'язки теоретичних і практичних аспектів формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів).

Науково важливим є той факт, що вивчення теоретико-практичної основи проблеми дало змогу уточнити і доповнити сутність базових понять дослідження («стиль», «індивідуальний стиль діяльності», «індивідуальний стиль професійної

діяльності»); функції професійної діяльності перекладача (функція перекладу, функція взаємодії, функція самоосвіти, функція самореклами); удосконалити зміст, методи та форми навчання, спрямовані на формування компонентів індивідуального стилю професійної діяльності (орієнтація на професійну успішність і кар'єру, управління знаннями та перекладацькими ресурсами, системне та творче мислення, ефективна партнерська і командна взаємодія).

Практична значущість роботи полягає у розробці міждисциплінарних завдань для організації самостійної роботи з таких навчальних дисциплін: “Основи інформатики”, “Основи прийняття креативних рішень”, “Психологічні основи саморозвитку особистості”, “Емоційний інтелект”, “Основи психології бізнесу” на основі інтеграції з навчальною дисципліною “Англійська мова для перекладачів”; розробці міждисциплінарних завдань (робота з САТ-інструментами, переклад текстів, створення словника термінів, вирішення ситуаційних завдань, виконання вправ, написання есе, складання індивідуальної програми професійного самовдосконалення, тощо); розробці програми міждисциплінарного тренінгу “Індивідуальний стиль професійної діяльності перекладача” і днів інтеграції.

Позитивним є те, що основні положення, висновки та рекомендації, що сформульовані та обґрунтовані у дослідженні Лавнікова Олега Артуровича на тему «Формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів на засадах міждисциплінарної інтеграції», можуть бути використані для подальшого вдосконалення теорії та практики професійної педагогічної освіти, зокрема при розробці посібників, програм спецкурсів для студентів, магістрантів та аспірантів з питань формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів, в системі підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців у сфері перекладу і самоосвітній діяльності перекладачів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукові положення дисертації, найбільш суттєві результати, що були одержані здобувачем наукового ступеня, достатньою мірою обґрунтовані, відповідають меті та завданням роботи, викладені у загальних висновках та висвітлені в опублікованих працях дисертанта. Ступінь вірогідності отриманих результатів забезпечується достатньою апробаційною базою О.А. Лавнікова (результати дослідження, його основні висновки й рекомендації оприлюднені на 8 міжнародних конференціях, 2 всеукраїнських конференціях).

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації.

Ретельний науково-теоретичний аналіз дисертаційної роботи О.А. Лавнікова, дозволив виокремити сильні сторони наукового дослідження, що є вагомим внеском у сучасну українську педагогічну теорію і практику професійної підготовки педагогічних кадрів.

У вступі вдало обґрунтовано актуальність обраної теми, коректно визначено мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, особистий внесок дисертанта, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження.

У першому розділі дисертації на основі аналізу наукової і нормативної літератури було встановлено, що професійна діяльність перекладачів завжди пов'язана із багатозадачністю, специфікою поставлених завдань та значущою відповідальністю; обґрунтовано функції професійної діяльності перекладачів, а саме: функція перекладу, функція взаємодії, функція самоосвіти, функція самореклами. З'ясовано й уточнено сутність понять «стиль», «індивідуальний стиль діяльності», «індивідуальний стиль професійної діяльності». Подано авторське тлумачення терміну «індивідуальний стиль професійної діяльності перекладача». Заслуговує на схвалення обґрунтована структура індивідуального стилю професійної діяльності перекладача. Показано, що формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів – це спеціально організований процес якісної підготовки майбутніх перекладачів, в

основі якого – орієнтація на професійну успішність і кар'єру; прагнення до ефективної партнерської і командної взаємодії; розширення можливостей щодо управління знаннями та перекладацькими ресурсам; забезпечення розвитку системного та творчого мислення студентів.

У другому розділі дисертаційної роботи відповідно до структури індивідуального стилю професійної діяльності (розділ 1) переконливо доведено та схарактеризовано критерії індивідуального стилю професійної діяльності перекладачів (стимульовально-мотиваційний, знаннево-когнітивний, особистісно-креативний, комунікативно-діяльнісний), що відповідають визначеним компонентам та чітко схарактеризовані показники сформованості індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів. На основі компонентів, критеріїв та показників досліджуваного явища, виокремлено та подано характеристики трьох рівнів індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів (елементарний, достатній, продуктивний).

Детально обґрунтовано методику проведення констатувального експерименту. Автором було використано стандартизовані й авторські методики для виявлення рівня сформованості індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів було використано. Зазначимо, що за результатами констатувального експерименту можна відзначити, що студенти ЕГ і КГ продемонстрували майже однаковий рівень сформованості критеріїв та їх показників.

Особливої уваги заслуговує третій розділ дисертації, присвячений оптимізації процесу формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів на засадах міждисциплінарної інтеграції. Авторка детально і послідовно описує процес визначення і обґрунтування педагогічних умов, організацію та етапи, методику проведення педагогічного експерименту з проблеми дослідження – перевірка результативності апробованих педагогічних умов формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх

перекладачів на засадах міждисциплінарної інтеграції; динаміку сформованості індивідуального стилю професійної діяльності у студентів контрольної та експериментальної груп на констатувальному та формувальному етапах дослідження, зіставляє та аналізує отримані експериментальні дані.

Особливого схвалення заслуговують розроблені автором педагогічні умови індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів на засадах міждисциплінарної інтеграції: організація самостійної роботи студентів через виконання міждисциплінарних завдань на основі ідей предметно-мовного інтегрованого навчання; розробка і впровадження інтегрованих форм позааудиторної роботи; залучення студентів до розробки міждисциплінарних науково-дослідницьких проєктів, тематика яких відображає взаємозв'язки теоретичних і практичних аспектів формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів.

Педагогічні умови виокремлені на основі опитування експертів (викладачі, які здійснюють професійну підготовку майбутніх перекладачів у різних закладах вищої освіти зі стажем викладання не менше 5 років). Позитивним є те, що професійна компетентність експертів визначалась за такими критеріями: досвід професійної діяльності, наукова і професійна активність, загальний рівень освіти.

Аналіз результатів дослідно-експериментальної перевірки ефективності педагогічних умов формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів на засадах міждисциплінарної інтеграції автором здійснено за допомогою методів математичної статистики (метод контент-аналізу; λ -критерій Колмогорова-Смирнова), відтак їх достовірність не викликає сумніву.

Вважаємо за доцільне зазначити, що кожний розділ дисертаційної роботи О.А. Лавнікова має свою наукову значимість, слугує науковим підґрунтям для наступного розділу, у результаті об'єднання усіх розділів сформульовано цілісне та системне теоретично-практичне педагогічне дослідження, вагомість якого

підтверджується використанням автором широкого спектру методології, що створює можливості для розв'язання проблеми формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів на засадах міждисциплінарної інтеграції.

Повнота викладення матеріалів дисертації у роботах, які опубліковані автором. Основні наукові положення дослідження О.А. Лавнікова, висновки та рекомендації достатньо повно представлено у 15 публікаціях, з яких: 4 статті у провідних наукових фахових виданнях України (3 з них – одноосібні), внесених до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття у співавторстві у журналі, який входить до наукометричної бази Web of Science, 10 тез доповідей у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій. Зазначене вище дозволяє стверджувати, що представлена дисертаційна робота є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають значення для розвитку української педагогічної науки та практики.

Основні положення та результати дослідження впроваджено в процес професійної підготовки ВНЗ “Університет імені Альфреда Нобеля” (акт впровадження № 163 від 02.05.2023 р.), Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (акт впровадження № 255 від 30.05.2023 р.), Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (акт впровадження № 114 від 01.06.2023 р.).

Дотримання академічної доброчесності, відповідність анотації основним положенням дисертації. Дисертація є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями, які виставлені автором для публічного захисту. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування. Таким чином, у дисертаційному дослідженні Лавнікова Олега Артуровича на тему «Формування індивідуального стилю професійної діяльності

майбутніх перекладачів на засадах міждисциплінарної інтеграції» відсутні порушення академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Поряд з високою оцінкою дисертаційного дослідження слід зробити деякі зауваження та побажання:

1. Проводячи аналіз трактувань понять «стиль», «індивідуальний стиль діяльності», «індивідуальний стиль професійної діяльності», автор роботи не представляє результати у вигляді певних сконцентрованих узагальнень, наприклад, табличних. Це дало б змогу компактно представити результати наукових розвідок за персоналіями у порівняльному їх трактуванні (матеріали пп. 1.2).

2. Бажано б було розширити опис реалізації третьої педагогічної умови формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів на засадах міждисциплінарної інтеграції (залучення студентів до розробки міждисциплінарних науково-дослідницьких проєктів, тематика яких відображає взаємозв'язки теоретичних і практичних аспектів формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів), зокрема надати посилання на збірники матеріалів конференцій, в яких було опубліковано тези студентів експериментальної групи.

3. У параграфі 2.2 «Діагностика рівнів сформованості індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів» представлено результати низки анкетувань на констатувальному етапі, але, на наш погляд, недостатньо повним є опис процедури проведення анкетування і взаємодії з респондентами.

4. Необхідно здійснити ретельне редагування тексту дисертації, адже вона не позбавлена орфографічних та граматичних огріхів

Утім, висловлені зауваження не применшують цінності дослідження. В цілому, дисертаційна робота Олега Артуровича Лавнікова безсумнівно є самостійним і цілком завершеним результатом наукових пошуків, відзначається

безперечною актуальністю важливої та значущої проблеми професійної освіти, містить значні наукові доробки, нові, раніше незахищені наукові положення.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів». Дисертаційна робота О.А. Лавнікова на тему «Формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх перекладачів на засадах міждисциплінарної інтеграції» за актуальністю, новизною теоретичних результатів, високим рівнем проведених досліджень відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.), Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), а її автор Лавніков Олег Артурович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), 01 Освіта/Педагогіка.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри європейських і східних
мов та перекладу ВНЗ «Університет імені
Альфреда Нобеля

Н.В. Зінукова

ЗІНУКОВА НАТАЛІЯ ВІКТОРІВНА

Результат перевірки підпису	Підпис вірний
П.І.Б.	ЗІНУКОВА НАТАЛІЯ ВІКТОРІВНА
РНОКПП	2399702241
Організація (установа)	ФІЗИЧНА ОСОБА
Код ЄДРПОУ	
Посада	
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача)	21:28:03 08.10.2023
Сертифікат виданий	КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер	5E984D526F82F38F04000000AD67250140BB7804
Тип носія особистого ключа	Захищений
Алгоритм підпису	dstu4145
Тип підпису	Удосконалений
Формат підпису	CAAdES-T
Сертифікат	Посилений